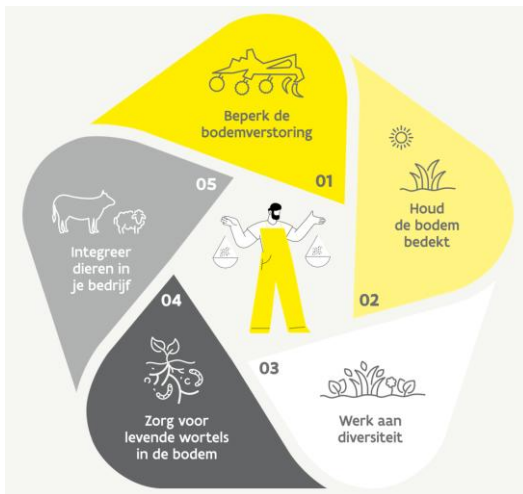

TUM Bodemzorg in de kijker: vijf sleutels voor veerkrachtige en levende bodems

Op 9 december organiseerde B3W een thematisch uitwisselingsmoment (TUM) rond bodemzorg bij De Wassende Maan in Deinze. Deze biodynamische boerderij teelt onder andere kolen, bladgewassen, bataat en zomerse vruchtgewassen. Een biodynamische boerderij teelt 100% biologisch en stelt daarnaast extra eisen aan zowel productie als verwerking van de producten.

De Wassende Maan ontving een tiental deelnemers. Zowel gangbare als biologische landbouwers namen deel, samen met adviseurs en lesgevers. Tijdens een rondleiding op het bedrijf wisselden de deelnemers praktijkervaringen uit over bodemzorg. De vijf principes van bodemzorg vormden de rode draad van deze TUM.

1. Beperk de bodemverstoring

Gastheer Stefan lichtte zijn aanpak van niet-kerende bodembewerking toe. Na toediening van boerderijcompost of mest maakt hij de bodem los met een diepwoeler om storende lagen te breken. Daarna rolt hij het perceel aan voor een betere capillaire werking op zandgrond.

Voor het zaaien verkruiemt hij het zaaibed en bestrijdt hij onkruid met een volleveldschoffel. Het mengen gebeurt met een triltandcultivator. Stefan streeft naar zo weinig mogelijk werkgangen en ziet GPS als een meerwaarde voor een nauwkeurige zaaibedbereiding. Mogelijke spoorverdichting kwam aan bod, maar volgens zijn ervaring heffen de tanden van de diepwoeler dit opnieuw op.

2. Houd de bodem bedekt

In de serretunnels van De Wassende Maan werkt Stefan met grasklavermulch. Na het seizoen haalt hij de mulch weg en composteert hij die. Zo kan hij nog een groenbemester inzaaien.

De groep gaf aan dat mulch een grote oppervlakte vraagt. Voor 1 hectare teelt heb je al snel 3 hectare mulchproductie nodig. Daarom kiest Stefan bewust wanneer hij mulch inzet. Op zandgrond werkt mulch vooral in de zomer. In voor- en najaar koelt de bodem te sterk af.

Stro bleek volgens de deelnemers minder geschikt als bodembedekker omdat het traag afbreekt en daardoor weinig bodemleven voedt. Bladmateriaal scoort beter en is goed inzetbaar.

3. Werk aan diversiteit

Een brede teeltplanning verhoogt de biodiversiteit. Daarover was iedereen het eens tijdens dit TUM. Stefan benadrukte ook het belang van variatie in technieken.

De Wassende Maan gebruikt al meer dan 20 jaar boerderijcompost, maar ziet kansen om dit af te wisselen met bokashi. Bokashi stimuleert het bodemleven op een andere manier. De ervaringen in de groep liepen uiteen. Een landbouwer gaf aan dat hij er goede ervaringen mee heeft, omdat bokashi al na 6 tot 8 weken gebruiksklaar is. Een andere waarschuwde voor ratten en muizen die erop afkomen.

Ook bij bodembewerking helpt variatie om verdichting te vermijden. De diepwoeler wordt daarom op wisselende dieptes ingesteld.

4. Zorg voor levende wortels in de bodem

De Wassende Maan zaait phacelia, rogge met wikke en een Terralife-mengsel als groenbedekker. Phacelia is populair door de snelle groei en past goed in een groenterotatie in het voorjaar. Na acht weken wordt ze geklepeld.

Rogge fungeert als rustgewas. Wikke ontwikkelt zich spontaan mee. Te veel wikke bemoeilijkt het dorsen, dus bijsturen blijft nodig. Na het klepelen volgt meerdere keren schoffelen om hergroei te stoppen. De groep ziet kansen om dit efficiënter aan te pakken met een biofree. Ook de ecoploeg (rotoreg + ploeg) kreeg een positieve evaluatie.

De groep besprak eveneens de voor- en nadelen van rogge als groenbemester. Rogge kan laat in het najaar gezaaid worden, maar is moeilijk te verwijderen in het voorjaar. Na de zomeroogst kiest De Wassende Maan voor een Terralife-mengsel zonder kruisbloemigen. Zo vermijden ze knolvoet in een te nauwe kolenrotatie.

5. Integreer dieren in je bedrijf

De Wassende Maan werkt met kippen en runderen. Begin november kwamen 400 kuikens toe. Ze bemesten de bodem en ruimen de tunnels op. Wanneer ze volledig zijn uitgegroeid, worden ze geslacht en verkocht.

"Zorgen de kippen dan niet voor bodemverdichting?", vroeg een landbouwer. Dat blijkt niet het geval. De kippen verhuizen dagelijks en wisselen na twee tot drie weken van tunnel.

Runderen van een collega-landbouwer begrazen de grasklaverpercelen. In de rotatie krijgt elk perceel minimaal twee tot drie jaar een rustgewas. Zo herstelt de bodem en bouwt ze koolstof op.

Deze TUM maakte duidelijk dat bodemzorg geen vast recept kent. Elke landbouwer maakt keuzes op maat van zijn bodem en bedrijf. Door ervaringen te delen en te blijven experimenteren, bouwen landbouwers samen aan veerkrachtige en levende bodems.

Zelf met bodemzorg aan de slag? Dat kan! Meer info vind je terug op onze website: [Kennispunt | Begeleidingsdienst voor betere bodem en waterkwaliteit](#)

Om deel te nemen aan komende TUM's, hou je best de [evenementenpagina](#) in de gaten.

Heb je specifieke vragen over deze TUM? Dan kun je terecht bij onze B3W-begeleider:

lien.deschrijver@b3w.vlaanderen.be